

Конкурс для вчителів «Література: урок і поза уроком»

Номінація «Розробка уроку української літератури для 10—11 класу»

Людмила Ткаченко,

викладачка української мови та літератури,
викладачка-методистка,
спеціалістка вищої категорії,
професійно-технічне училище № 5 м. Світловодська
Кіровоградської області

Останні роки життя Лесі Українки в Грузії STREAM-проект

УДК 37.091.313:821.09.161.2«18»(092)УКРАЇНКА
<https://doi.org/10.33989/3083-6387.2025.5.346127>

Мета: узагальнити і систематизувати знання учнів про життя і творчість української поетеси Лесі Українки; дослідити грузинський період життя і творчості Лесі Українки; надати здобувачам освіти основні географічні відомості про міста Грузії, у яких перебувала поетеса; ознайомити учнів із меморіальним будиночком-музеєм Лесі Українки у місті Сурамі; узагальнити знання, уміння та навички під час роботи з пакетом прикладних програм Microsoft Office та веб-інструментами; розвивати навички групової роботи, вміння збирати та аналізувати матеріал; розвивати критичне та системне мислення, увагу, пам'ять, творчі здібності; сприяти розвитку логічного мислення, зорової й слухової пам'яті, уваги; формувати пізнавальний інтерес до української літератури, географії інших країн; виховувати читачькі культурні естетичні смаки.

Форма організації навчальної роботи: робота малими групами.

Форма проведення: проект.

Методи та прийоми: слово викладача, дослідницько-пошуковий метод, створення ментальної карти, інтерактивної карти, мультимедійна презентація, інтерактивний плакат, стрічка часу, кросворд, асоціативний малюнок.

Обладнання: ПК, інтерактивна дошка, мультимедійний проектор, смартфон, мережа Інтернет, мультимедійна презентація, стрічка часу, Paint 3D,

thinglink, онлайн-генератор кросвордів, lucidspark, ютуб.

Хід роботи

I. Організаційний момент.

II. Оголошення теми та мети.

III. Основний зміст.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Слово викладача. «Я люблю все, що тече», — сказав видатний сліпий Мільтон нашого часу. Може бути, що саме людське життя часто визначається як його течія. Якщо справді любити те, що тече, то перший образ, з яким асоціюватиметься культура, буде образ річки. Витікаючи з маленького джерела, річка поступово набирає свою міць і силу, протікає через різні країни, в яких вона може мати назви на різних мовах. Вона завжди залишається собою і завжди інша.

Шановні учні, скажіть, будь ласка, які асоціації виникають у вас до слова «Культура»?

2. Виконавчо-діяльнісний етап.

Слово викладача. Між Україною і Грузією історично склалися тісні і плідні культурно-гуманітарні зв'язки. Нової динаміки вони набули після відкриття пам'ятників Тарасу Шевченку в Тбілісі і Шота Руставелі в Ки-

єві, що стало своєрідним символом духовного зв'язку між українським і грузинським народами. Треба зауважити, що наші грузинські друзі також поважають і шанують творчість Лесі Українки — української поетеси, яка останні роки свого життя провела у Грузії. За словами Марджанішвілі, першим пам'ятником, який встановили українській поетесі за межами України, був меморіал у Грузії.

Сьогодні ми спробуємо дослідити грузинський період життя Лесі Українки та особливості художньої реалізації вражень від Грузії у творчості письменниці. На допомогу до нас завітали експерти: бібліографи, географи, архітектори.

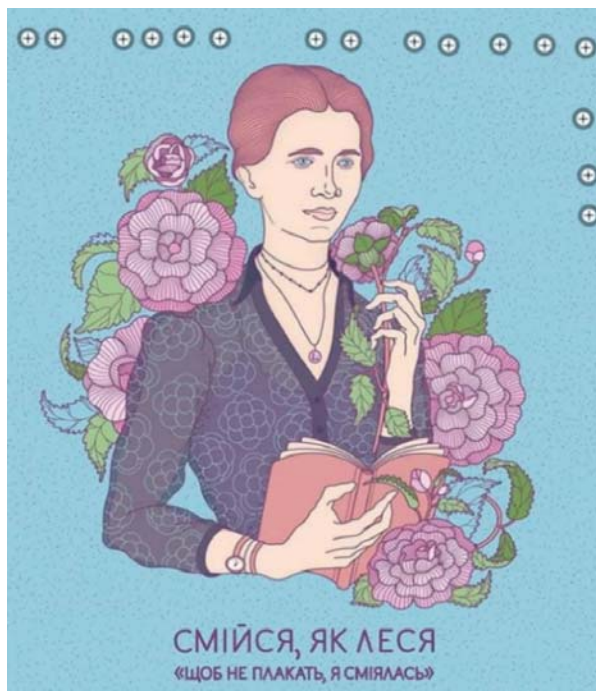
Група заздалегідь поділена на підгрупи:

I підгрупа — «Біографи»

II підгрупа — «Географи»

III підгрупа — «Літературознавці»

IV підгрупа — «Архітектори»

Інтерактивний плакат «Смійся, як Леся. «Щоб не плакати, я сміялась»
(<https://www.thinglink.com/scene/1430920909241188353>)

I підгрупа — «Бібліографи»

I. Леся Українка... Українська «Дочка Прометея»... Прекрасна людина... Та, яка у віці 4 років виявила таланти до музики та літератури, яка 30 років свого життя боролася з невиліковною хворобою. Це справді багатогранна особистість та знакова фігура. Псевдонім Леся Українка для Лариси обрала її мати — Олена Пчілка.

II. Оточення.

Леся Українка народилася на Волині. Це гарний, порослий лісом, багатий на визначні пам'ятки регіон Західної України. За походженням була дворянкою.

Батько, Петро Антонович Косач — високоосвічений поміщик, який дуже любив літературу і живопис.

Викладачка Людмила Ткаченко з вихованцями

Конкурс для вчителів «Література: урок і поза уроком»

Леся Українка
(Лариса Петрівна
Косач)

**Волинь. Будинок, в
якому жила Леся
Українка.**

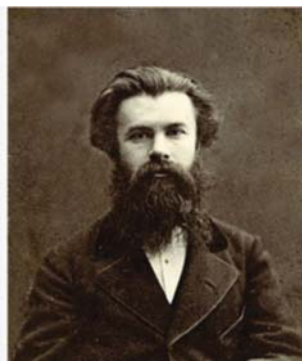
**Батько - Петро
Антонович Косач.**
Юрист, громадський
діяч

Мати, Ольга Петрівна Драгоманова-Косач — письменниця, яка творила під псевдонімом Олена Пчілка (її поезію й оповідання для дітей українською мовою добре знали в Україні), була активною учасницею жіночого руху, видавала альманах «Перший вінок».

Мати - Олена Пчілка.
Відома письменниця
+ записувала пісні,
ігри, казки

Дядько Лесі (так її називали у сім'ї і це домашнє ім'я стало літературним псевдонімом) — Михайло

**Дядько (брат матері) -
Михайло Петрович
Драгоманов.**
Літературознавець,
фольклорист,
громадський діяч

Драгоманов — був відомим ученим, громадським діячем, який перед еміграцією до Франції й Болгарії співпрацював із Іваном Франком. Йому належить одна з провідних ролей у формуванні племінниці згідно зі своїми соціалістичними переконаннями, ідеалами служіння батьківщині, які вона переросла. Драгоманов допомагав їй як літературний критик і фольклорист.

III. Дитинство.

Лариса була незвичайною дитиною. У десять років дівчинка сильно застудилася під час Водохрещених свят. Ця хвороба стане фатальною для неї і не відпустить до кінця життя. Незабаром у неї виявиться ревматизм, він пошириться на ноги, а потім і на руки. Страшний біль весь час заважатиме їй жити.

Водохреща

Лікування у Німеччині, Австро-Угорщині, Італії, Єгипті, неодноразове перебування на Кавказі (з 1904 близько півтора року жила у Тифлісі, в Одесі, у Криму).

Через хворобу Леся не ходила до школи, тож освіти здобула вдома.

У 4 роки Лариса навчилася читати.

Перший свій вірш («Надія») написала у віці 9 років. Він був присвячений тітці Олені Антонівні Косач, засланий до Сибіру за участь у замаху на шефа жандармів.

У 13 років видала дві книги поезії під псевдонімом Леся Українка.

У 14 років Леся публікує два переклади повістей Гоголя та першу свою поему «Русалка».

Для своєї молодшої сестри склала підручник «Стародавня історія східних народів»

Конкурс для вчителів «Література: урок і поза уроком»

До 20 років поетеса знала багато мов, серед яких польська, російська, болгарська, французька, німецька, давньогрецька, латина.

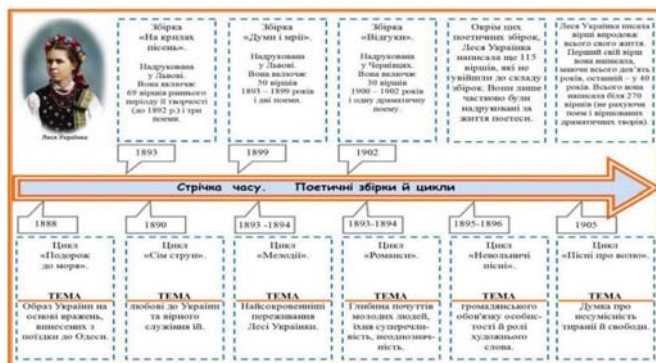
IV. Творчий доробок.

Написала понад 270 віршів, не рахуючи поем і віршованих драматичних творів, півтора десятка оповідань, стільки ж статей, здійснила величезну кількість переказів, збирала безліч унікальних народних пісень, казок, переказів, легенд українського народу.

Написала понад 270 віршів, не рахуючи поем і віршованих драматичних творів, півтора десятка оповідань, стільки ж статей, величезна кількість переказів

Колективне створення стрічки часу «Поетичні збірки Лесі Українки»

Бібліограф (звертається до здобувачів освіти). Ми з колегами надали вам основні відомості з біографії Лесі Українки, а тепер, як підсумок, пропонуємо розгадати кросворд «Життєвий шлях Лесі Українки».

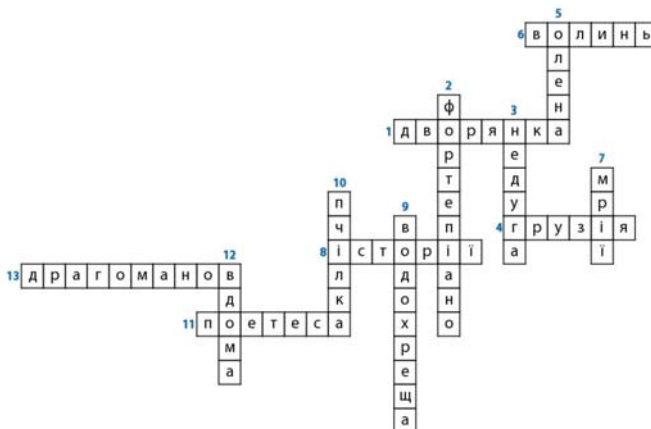
II підгрупа — «Географи»

Слово викладача. Феномен Лесі Українки досліджують протягом багатьох років. Та все ж таки на особливу увагу заслуговує місце Грузії в житті та мистецькому доробку письменниці, адже із цією країною пов'язане останнє десятиліття Лесино життя. Письменниця завжди з теплотою і повагою говорила про грузинів. Український історик, сходознавець, мовознавець, учений, орієнталіст, письменник і перекладач Агатангел Кримський зауважував: «Вона дуже любила грузинів, говорила, що грузинська нація найближче до нас — українців. Леся говорила мені тоді що буде федерація народів, у якій ми —

(ім'я та прізвище)

ВІДПОВІДІ

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

По горизонталі: 1. 6) Хто за походження м була Леся Українка?. 4. 5) Країна, де жила Леся Українка в останні роки свого життя?. 6. 1) Край, у якому народилася Леся Українка.. 8. 7) З кого предмета написала Леся підручник для своєї сестри?. 11. 3) Найчастіше Леся Українка виступала як прозаїк, драматург чи поетеса?. 13. .

По вертикалі: 2. 4) На якому музичному інструменті добре грала Леся Українка?. 3. 10) Що завадило Лесі ходити до школи?. 5. 11) Псевдонім матері Лесі Українки?. 7. 9) Як називається вірш Лесі Українки про захоплення переможеними, але такими, що не здалися, у вік лицарства?. 9. 2) Назва релігійного свята, на якому в дитинстві побувала Леся.. 10. 12) Прізвище знаменитого дядька Лесі?. 12. 8) Де навчалася Леся Українка?.

українці — будемо особливо тісно зв'язані дружбою з грузинами...».

Отже, сьогодні ми подорожуємо Грузією, а географи нам нададуть цікаву інформацію про чудову сонячну країну.

Конкурс для вчителів «Література: урок і поза уроком»

I. Територія Грузії — це південний схід Європи, центральна й західна частини Закавказзя. Із заходу країну омиває Чорне море. Територія Грузії переважно гірська, більше третини її вкрито густими лісами. На півночі кордон пролягає через головний хребет Кавказьких гір. Саме тут височіє гора Шхара — найвища у країні (5068 м). Південною частиною Грузії проходить Малий Кавказький хребет.

Країна славиться старовинними храмами, церквами, фортецями, монастирями та палацами королів. Також цікаво досліджувати скельні монастирі та печерні міста. Будівлі гармонійно вплітаються в пейзажі гір, долин і сучасних міст, створюючи неповторні краєвиди.

II. Перше знайомство Лесі з Грузією пов'язане з ім'ям Нестора Гамбарашвілі, студента Київського університету, який мешкав у Косачів. Леся вчила його французькій мові, він її — грузинській. Він, до речі, подарував їй кинджал дагестанських майстрів, який Леся зберігала до самої смерті. Рукою та піхви були зі срібла, а лезо — із міцної сталі.

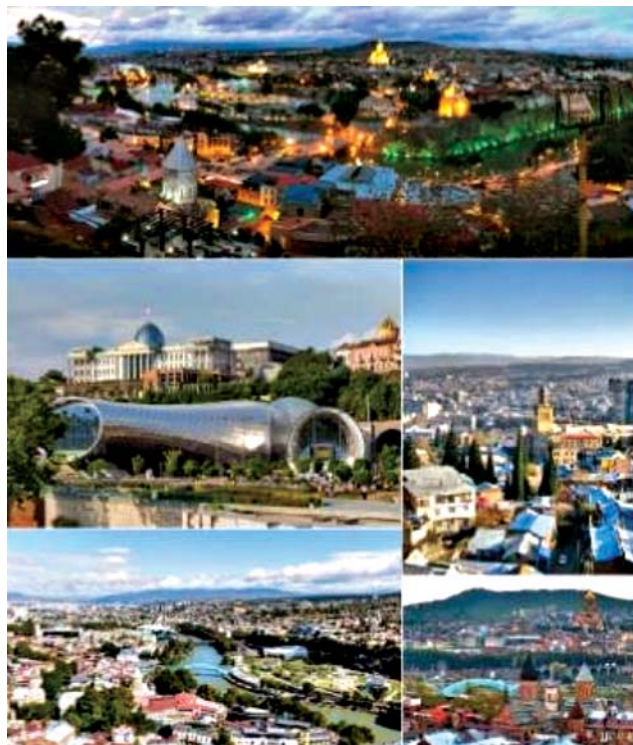

Нестор Гамбарашвілі

Слово викладача. На власні очі Леся Українка побачила Грузію в 1903 році. Перебування письменниці в цій країні окреслюється такими географічними й хронологічними межами: 13 вересня 1903 — 18 травня 1904 — перебування в Тбілісі, на початку 1909 року Леся Українка та Климентій Квітка (її чоловік) переїждять до Телаві, 15 вересня родина Квіток переїхала до Кутаїсі, згодом — на нове місце служби чоловіка до Хоні (нині місто Цулукідзе), неодноразово бували в Батумі, 9 липня за порадою лікарів важкохвору поетесу залізницею перевозять до Сурамі, де 19 липня Леся Українка померла.

III. Тбілісі — столиця Грузії, розташована в східній частині країни на берегах Кури. Це стародавнє місто, засноване в V столітті, в якому зараз проживають понад 1 млн чоловік. Тбілісі — одне з найчарівніших міст Кавказу, де серед вузьких атмосферних вуличок, затишних старих двориків і кривих будинків приховані дивовижні пам'ятки та унікальні скарби. Попри

те, що за свою півтораста років історію місто було зруйноване і перебудоване кілька десятків разів, старе місто зберегло середньовічний шарм і значною мірою свій оригінальний стан.

Тбілісі

IV. Телаві — місто у Східній Грузії, столиця Кахетії. Це надзвичайно красиве місце з безліччю монастирів та стародавніх храмів, з мальовничими річками та долинами, чистим та свіжим повітрям. Телаві лежить у серці Кахетії. Місто, розташоване на схилі Циві-Гомборського хребта в Алазанській долині, вражає своїми краєвидами. Тут можна одночасно насолоджуватися зеленню річкових долин, схилами гір Великого Кавказу, увінчаного тисячометровими піками, його схилами, зарослими грабовими та дубовими лісами, що переходять в альпійські луки.

Телаві

V. Кутаїсі — друге за величиною місто Грузії та столиця Імеретії. Перші згадки в історії сягають IV—III ст. до н.е. Місто багате на місця культурної спадщини від старовинної Колхиди до XX ст. Мальовничо розташоване на річці Ріоні, Кутаїсі зберігає риси середньовічного міста з заплутаною мережею вулиць та провулків. Сучасний Кутаїсі — великий промисловий центр Грузії, другий після Тбілісі. Тут розвиваються машинобудівельна, хімічна, легка, харчова промисловості. Кутаїсі поетично називають містом травня і троянд, тому що 2 травня вже більше 100 років святкується День міста — Кутаїсоба, а на вулицях і в скверах троянди квітнуть майже цілий рік.

Кутаїсі

VI. Хоні розташоване неподалік від південних схилів Егрського хребта і плато Асхі (Великий Кавказ), на лівобережжі річки Цхенісцкалі, що на півночі Колхидської рівнини. Воно входить до складу Імеретії, але етнічно в Хоні — значна частина мегрельської населення.

Хоні

VII. Сурамі — селище міського типу у Хашурському муніципалітеті Грузії біля південного підніжжя Ліхського хребта, який розділяє Грузію на західну і східну частину. Місто складається всього з однієї довгої вулиці. Решта вулиць — це лише невеликі провулки, де розташовано по кілька будинків.

Сурамі

Гірський кліматичний і бальнеологічний курорт заснований у 1928 році. Входить до Боржомі-Бакуріанської групи курортів. Сульфідні мінеральні води.

Географ (звертається до здобувачів освіти). Мої колеги надали вам основну інформацію про місця, де була Леся Українка. Щоб детальніше дослідити маршрут проживання Лесі в Грузії, пропонуємо скласти інтерактивну карту «Перебування Лесі Українки в Грузії».

IV підгрупа — «Літературознавці»

Слово викладача. Перебуваючи в Грузії, Леся написала низку драматичних, поетичних, прозових творів. Сьогодні я пропоную згадати такі з них: поетична драма «Камінний господар», фантастична поема «Осінь казка», драма-феєрія «Лісова пісня».

I. «Камінний господар»

Як передає Климентій Квітка, думка про «Камінного господаря» виникла у Лесі, коли вони перебували в Хоні.

Драма Лесі Українки «Камінний господар» була написана за рік до смерті письменниці і стала своєрідним підсумком усього її творчого шляху. Цей твір найглибший, найтрагічніший, за словами авторки, «найдорожчий». В європейській літературі українська авторка була першою, яка вирішила висловити власне жіноче ставлення до образу Дон Жуана. Її твір називають найвищим втіленням донжуанівської теми у світовій літературі, оскільки він дуже відрізняється

Конкурс для вчителів «Література: урок і поза уроком»

няється від усіх попередніх творів про Легендарного Спокусника. У трактуванні світового образу Дон Жуана виявилась найбільша творча сміливість Лесі Українки-драматургині.

II. Дон Жуан, випробовуючи себе, свою долю, долає всі перешкоди, для нього немає нічого недосяжного у сфері почуттів. Він жорстокий, безжалісно холодний, стражданням «вигартовує душі» людей, його називають «ковадлом», «клевецем», «ковалем». Він удає, що домагається здійснення лише тимчасових бажань, утверджує свою волю в конкретній ситуації, діє інтуїтивно-свідомо, грає певну роль у розмовах із людьми. Про його суперечливий образ свідчать його вчинки з коханками, які сильно різняться за своїм соціальним становищем: кожна його наступна жертва немов своєрідний щабель у досягненні мрії до всемогутньої влади. Герой називає себе «лицарем волі» без будь-яких умовностей, котрий стоїть за межею законів суспільства. Він навіть не хоче задумуватися над трагічною долею своїх жертв — це лише черговий спалах на шляху до перемоги. Він тільки їм давав: «мрію, коротку хвилю щастя і порив».

III. Трагічним у драмі є конфлікти між двома жінками Анною і Долорес та Дон Жуаном. Він невидимий, логічно вмотивований, не поверховий, але досить відчутний, заглиблений у внутрішні сфери й ґрунтується на розбіжностях у поглядах і характерах дійових осіб. Якщо для Анни та Дон Жуана жаждою влади витісняє кохання, то смыслом життя Долорес була її любов до свого нареченого. Та все ж вона надто пасивна в боротьбі зі злом, вона не здатна бути борцем проти гидотного світу брехні, насильства, сваволі, де головні ролі належать бездушним командорам, зрадливим дон-жуанам, холодно розсудливим Аннам. «Камінний господар» — твір талановитий, виконаний з великим мистецьким запалом. Поетеса багато над ним працювала і прагнула, щоб він став справжньою драмою.

IV. Визвольна ідея втілена в алегоричних образах і ситуаціях драми Лесі Українки «Осінь казка», написаної у Тбілісі 25 січня 1905 року.

Хоч у драмі зображена епоха похмурого Середньовіччя, в ній йдеться про Україну та її народ, що поривався до свободи в умовах віковичного колоніального гноблення, яке виражалось і в формі самодержавства.

V. Драма складається з чотирьох невеликих за обсягом картин. Перша з них найбільш тяжіє до життєвої вірогідності. Тут ми зустрічаємось з Лицарем, що сидить у темниці, ув'язнений Королем. Лицаря пробуджує од сну голос, що асоціюється з голосом Принцеси — з голосом рідної Вітчизни. Голос цей кличе мужнього юнака-оборонця рятуватись. Все потім виявилось обманом: то була не Принцеса, а проста помивачка Служебка (з виразною волинською говіркою), яка прийшла рятувати Лицаря з в'язниці, вирятувати, безперечно, для себе. Шляхетність служниці теж виявилась ілюзорною: ховаючи в'язня в свинарнику, вона глумиться з нього, набивається в коханки, сподіваючись, що обранець при допомозі хлопів, за права яких так розпинався, здобуде панування й владу (про це дізнаємось в останній — четвертій — картині).

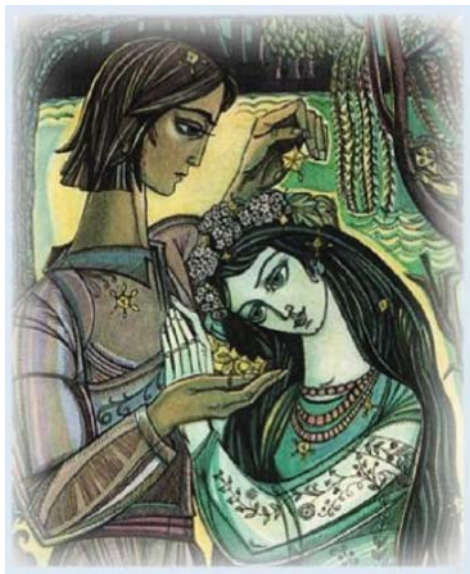
VI. Друга і третя частини драми присвячені Принцесі, яка сидить у скляній кімнаті на кришталевій горі. З розповідей трьох дівчат — швачки, ткалі і прялі — стає відомо про походження Принцеси: вона колишня пастушка — «босоніжка», яку уподобав Король і тепер хоче одружитися з нею. Принцеса нудить світом, згадуючи звичайців, які, намагаючись порятувати її, зірвалися з гори. Вона читає листи від Короля, який обіцяє їй розкіш і славу, і блязня, що пропонує упасти в «свинарське» спокійне болото.

VII. Нарешті у четвертій картині бачимо поразку Лицаря, якому не вдалося, як і попередникам, видертись на кришталеву гору і рятувати Принцесу. Закохана у Лицаря Принцеса кидається униз за своїм

обранцем. На них накидається випущена з хлівів худоба, яка топче людей. У цей час Будівничий з робітниками штурмують гору. З ними йде Принцеса, покидаючи зневіреного й здеморалізованого Лицаря, який відмовляється від боротьби. Така коротка фабула фантастичної драми. Не може бути сумніву, що в алегоричних образах кришталевої гори, Короля, худоби, випущеної з хлівів, легко впізнається російське самодержавство з усіма його рудиментами і насильницьким апаратом

VIII. Фантастичну драму «Осінь казка» вважають найзагадковішим твором у творчій спадщині Лесі Українки, адже він викликає різноманітні оцінки й інтерпретації. Наприклад, Костенко так інтерпретує образи Принцеси та Лицаря: «Всіма своїми вчинками, становищем Принцеса немов промовляє: — Я ж Україна! Цар мене силою тримає при собі. Колись дуже давно боронив мене мій Лицар. А тепер він уже зникчменів, стратив силу і надію, він зрадив мене, і я більше його не знаю».

IX. «Лісова пісня»

Леся Українка написала драму-феєрію «Лісова пісня» за три тижні у місті Кутаїсі, що на Кавказі. Вона тяжко сумувала за Батьківщиною, крім того, знову загострилася її хвороба.

У листі до матері Леся Українка зазначала, що «Лісова пісня» з'явилася в результаті спогаду про дитинство, проведене на Волині, коли її навіки зачарував образ лісової русалки: «Мені здається, що я просто згадала наші ліси та затужила за ними».

В основу драми Лесі Українки «Лісова пісня» покладено вічну проблематику — людина та природа. Крім того, у «Лісовій пісні» порушено такі проблеми: добра і зла, людини, мистецтва, зрада самого себе, кохання, краса людських взаємин, сенс щастя.

Разом із героями-людьми — Лукашем, його матір'ю, дядьком Левом і Килиною — у драмі діють також казкові істоти, якими народна фантазія заселила ліси й води, поля й гори.

X. Сюжет твору розвивається стрімко. Дитина лісу Мавка, розбуджена голосом сопілки сільського парубка Лукаша, прокидається од зимового сну. Вони закохуються одне в одного. Проте кохання Лукаша згодом в'яне. Він не в змозі зробити вибір між вимріяним світом і буденщиною. Тоді й з'являється молодиця Килина. Коли Лукаш зраджує кохану і сватає Килину, охоплена відчаєм Мавка втрачає бажання жити й добровільно погоджується покинути цей світ, зникнути «у підземеллі темного Марища» — «Того, що в скалі сидить».

XI. За зраду Лукаша покарено — він перетворився на вовкулаку. Мавка жаліє коханого, прощає його і повертає йому людську подобу. Однак надто багато смутку довелося, пережити Мавці — вона стає Вербою. Мати й Килина, які понад усе прагнуть багатства, постійно сваряться й бідніють. Розлючена Килина хоче зрубати Вербу-Мавку, але Перелесник (дух вогню) запалює Вербу, а з нею згорає все господарство. Мати й Килина повертаються в село, а Лукаш залишається в зимовому лісі, де був щасливим з коханою, і поступово замерзає.

Ця драма-феєрія Лесі Українки навчає любити природу, пізнавати її закони, з повагою ставитися до її багатств. У п'єсі природа постає як джерело творчості й натхнення. Показано також, як мистецтво облагороджує людину.

Літературознавець. Я впевнений, що ви не вперше почули про твори, які представили мої колеги, читали їх, переживали разом з героями ситуації, в які вони потрапляли. Але грузинський період творчості Лесі Українки містить у собі ще багато напрацювань письменниці. Я пропоную скористатися веб-інструментом Lucidspark і створити ментальну карту «Грузинський період творчості Лесі Українки (1903—1913)».

https://lucid.app/lucidspark/c802ea75-d437-463c-ad22-f6b34165d901/edit?invitationId=inv_12b7d685-c71b-43fb-ac4a-7951382125a8#

V підгрупа — «Дизайнери»

Слово викладача. На мальовничих пагорбах центральної Грузії лежить маленьке містечко Сурамі. Багато хто не знає, але воно близьке кожному українцю, адже тут прожила свої останні дні та згасла наша видатна поетеса Леся Українка. У місті про Лесю Українку знає кожний. Тут працює меморіальний будинок-музей Лесі Українки, на екскурсію до якого нас

Конкурс для вчителів «Література: урок і поза уроком»

запрошують дизайнери. Вони доклали чимало зусиль, зверталися по допомогу до друзів та eTwinning-партнерів з освітянських проєктів здобувачів освіти Хашурської публічної школи №1 (Грузія), щоб зібрати цікаву інформацію та поділитися нею.

Розповідь на основі мультимедійної презентації (завдання надане здобувачами освіти заздалегідь)

Слайд 1.

Меморіальний музей Лесі Українки (1871–1913) відкритий у будинку місцевого дворянина, відомого етнографа XIX ст. Ніколоза Абазадзе.

Будинок, у якому доживала свого віку Лариса Косач, не зберігся, його було зруйновано у 1975 р., хоча Вікіпедія стверджує, що саме у ньому міститься музей

Слайд 2.

Слайд 3.

Ініціатива відкриття музею належить письменнику Георгію Ленідзе

Слайд 4.

У фондах музею зберігаються матеріали, що стосуються життя та творчості української письменниці, рукописи, зразки образотворчого мистецтва, нумізматичний, фото- та етнографічний матеріал

Слайд 5.

Вигляд будівлі був результатом реконструкції за радянських часів.

Поетапно був доданий декоративний парапет, сходові перила, ворота у двір, дерев'яні панно

Слайд 6.

Малюнок хати, де жила Леся Українка
(з експозиції музею)

Конкурс для вчителів «Література: урок і поза уроком»

Слайд 7.

У 1952 році перед музеєм був споруджений пам'ятник Лесі Українці, виконаний Тамарою Абакелія

Слайд 8.

Слайд 9.

Через майже зруйнований фізичний стан будівлі, викликаний розташуванням у зоні зсуву, будинок повністю деградував

Слайд 10.

Проектом реабілітації було вирішено демонтувати та побудувати нову будівлю

Слайд 11.

Ініціатори проекту: Надзвичайний і Повноважний посол України в Грузії Ігор Долгов та агентство з охорони культурної спадщини в Грузії

Слайд 12.

Процес комплексної реабілітації та музейного облаштування меморіального будинку розпочався 25 лютого 2020 року.

Дизайнер. Сподіваюся, що нашим грузинським друзям вистачить сил і натхнення створити задумане, але мені хочеться, щоб і ми доклали зусиль до цієї доброї справи і створили ескіз до проекту «Гаялина персонажів Лесі Українки».

Літературні ігри

III. Рефлексійний етап.

Висновок. Останнє десятиліття у житті Лесі Українки вважають найбільш плідним і зрілим періодом її творчості. Його назвуть найсильнішими роками українського модернізму. Леся Українка своєю творчістю і перекладацькою діяльністю органічно вплела українську мову й культуру в загальний цивілізаційний контекст людства. «Саме Леся Українка видала українцям паспорт, що ми — культурна нація, що ми — європейська нація», — наголосила Оксана Забужко в інтерв'ю РадіоСвобода. Своєю «шляхетною аристократичною лицарською українською жіночністю» Леся Українка заклала такі суспільні і культурологічні тренди, які у кожній епосі знаходять нові форми

для втілення. Сама Леся Українка вклала у уста Мавки із «Лісової пісні» таку думку про себе: «Hi! Я жива, я буду вічно жити. Я в серці маю те, що не вмирає...»

Попри тяжкі життєві випробування у душі Лесі Українки завжди була весна, яка дарувала поетесі надію, бажання творити, мріяти, діяти, жити і любити. Тому її твори оптимістичні і надихають на створення сучасних мелодій. Тож доторкнімося до струн душі Лесі, насолодімося її надзвичайними творами у сучасній обробці.

Відеокліп до поезії Лесі Українки «Давня весна»:
<https://www.youtube.com/watch?v=HEX-GwRVgKs>

Ірина Лебедюк,

учителька української мови та літератури,
зарубіжної літератури,
Квасилівський ліцей Рівненської міської ради

Гра «Хрестики-нулики» на уроках літератури в 5—9 класах НУШ

УДК 373.5.016:821.09

<https://doi.org/10.33989/3083-6387.2025.5.346131>

Що ж це за гра?

Якщо заглянути у словник, то можна дізнатися, що гра «Хрестики-нулики» є парною. Тобто вона розрахована на двох гравців. Кожен із них має поставити на ігровому полі свій знак — хрестик або нулик. Традиційне ігрове поле складається із дев'яти комірок (3×3). Першим грати розпочинає гравець, який ставить знак хрестика. Гра триває доти, доки один із учасників не складе ряд своїх знаків по гори-

зонталі, вертикалі чи діагоналі. Відповідно він стає переможцем.

А що робити з цією грою на уроці?

Давно не секрет, що використання ігор на уроках сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Тому що діти почувають себе вільно, не відчувають страху ні перед учителем, ні перед однокласниками, висловлюють свої думки, не боячись, що хтось з них сміятиметься. Та й загалом весела атмосфера впливає позитивно на всіх учасників освітнього процесу.

Пропоную гру «Хрестики-нулики» використати на уроці зарубіжної літератури. Шаблон ігрового поля подаю нижче.

Мета гри: повторити вивчене із зарубіжної літератури протягом року у п'ятому класі.

Учасники: учні 5 класу (грати в кінці навчального року), учні 6 класу (грати на початку навчального року).